

Zeneelmélet Mindenkinek 3.

Készítette:

Bc. Ilka Gabriella

2015

Tartalom

Ütemek, taktusok	3.
Hangközök	4.
Hangközök építése	5.

Ütemek, taktusok

A hangjegyeket ütemekbe csoportosítjuk. Ez azért fontos, hogy aki olvassa a kottát értelmezni tudja a zene lüktetését. A zene lüktetését a hangsúlyos és hangsúlytalan hangok váltakozása adja meg.

Az ütemeket ütemvonalakkal választjuk el egymástól. Az ütemek első lüktetése többnyire hangsúlyos. A zenei mű, darab elejére a szerző feltünteti az ütemmutatót, két szám egymás alatt. A felső szám megmondja nekünk, hogy hány lüktetés van egy taktusban, ütemben, vagyis, hogy hányig kell elszámolnunk egy taktusban. Az alsó szám azt mutatja meg nekünk, hogy milyen hangjegyértékre számolunk egyet. Pl. a $\frac{3}{4}$ -es ütemben háromig fogunk elszámolni, és a negyedhangra fogunk számolni egyet, tehát a negyed \downarrow hangunk lesz egyenlő egyel. A $\frac{6}{8}$ -os ütemben hatig fogunk elszámolni, és a nyolcad \downarrow hang lesz egyenlő egyel.

Ismerünk **egyszerű** ($\frac{2}{2}$, $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, stb.) és **összetett ütemeket** ($\frac{4}{4}$, $\frac{6}{8}$ stb).

Az egyszerű ütemekben csak egy hangsúlyos hang található. Az összetett ütemekben a fő hangsúlyos hang mellett mellékhangsúly is jelen van. Lásd a példát.

The image shows musical notation examples for different time signatures. The top row is labeled 'pl.' and shows two measures: $\frac{2}{4}$ and $\frac{3}{4}$. In the $\frac{2}{4}$ measure, the first and third notes have accents (>) and are connected by a bracket labeled 'hangsúly'. In the $\frac{3}{4}$ measure, the first, second, and fourth notes have accents (>) and are connected by a bracket labeled 'hangsúly'. The bottom row shows two measures: $\frac{4}{4}$ and $\frac{6}{8}$. In the $\frac{4}{4}$ measure, the first and third notes have accents (>) and are connected by a bracket labeled 'főhangsúly'. In the $\frac{6}{8}$ measure, the first, second, and fourth notes have accents (>) and are connected by a bracket labeled 'mellékhangsúly'.

Hangközök

Két hang közti távolságot hangköznek nevezzük. Ismerünk alap és módosított (szűkített, kicsi, bővített) hangközöket. Az alphangközök dúr skálán belül értendők, és mindig az adott skála első hangjához viszonyítódnak. **Az alphangközöket 2 nagy csoportra osztjuk: tisztákra és nagyokra.** (nézd a táblázatot.)

Hangközök megnevezései:

- 1-prím,**
- 2-szekund,**
- 3-terc,**
- 4-kvart,**
- 5-kvint,**
- 6-szext,**
- 7-szeptim,**
- 8-oktáv**

Fontos, hogy a hangközöket megtanuljuk, mert szükségünk lesz rájuk az akkordok felállításánál. Az akkordok pedig ahhoz kellene, hogy kísérni tudjunk hangszeresen pl. valamilyen dallamot, vagy akár éneket.

Alphangközök				
Tiszták		Nagyok		
1-prím, pl. c-c		2-szekund, pl. c-d		
4-kvart, pl. c-f		3-terc, pl. c-e		
5-kvint, pl. c-g		6-szext, pl. c-a		
8-oktáv, pl. c-c1		7-szeptim, pl. c-h		
Módosított tiszta hangközök		Módosított nagy hangközök		
Szűkített hangköz	Bővített hangköz	Szűkített hangköz	Kis hangköz	Bővített hangköz
Ha a tiszta hangközt $\frac{1}{2}$ hanggal összeszűkítjük	Ha a tiszta hangközt $\frac{1}{2}$ hanggal kibővítjük	Ha a nagy hangközt 1 egész hanggal összeszűkítjük	Ha a nagy hangközt $\frac{1}{2}$ hanggal összeszűkítjük	Ha a nagy hangközt $\frac{1}{2}$ hanggal kibővítjük
sz.1, c-cesz	bő.1, c-cisz	sz.2, c-deszesz	k.2, c-desz	bő.2, c-disz
sz.4, c-fesz	bő.4, c-fisz	sz.3, c-eszesz	k.3, c-esz	bő.3, c-eisz
sz.5, c-gesz	bő.5, c-gisz	sz.6, c-aszasz	k.6, c-asz	bő.6, c-aisz
sz.8, c-cesz ¹	bő.8, c-cisz ¹	sz.7, c-heszesz	k.7, c-bé	bő.7 c-hisz

Hangközök építése

Első lépésben tanuljuk meg, hogy mi is az a kislépés, nagylépés.

A kislépés fél hangtávolságot jelent, mint például c-cisz, c-desz, d-disz, d-esz, e-f, vagy akár h-c stb. Legjobb ha elképzeljük a zongorát. Kislépés található minden szomszédos fehér és fekete billentyű között. Ott ahol nincs a két fehér billentyű között fekete: e-f, h-c, azon esetekben ez is kis lépésnek számítódik.

A nagy lépés két kislépésből áll. Pl. c-d, d-e, e-fisz, g-a, cisz-disz, asz-bé stb.

Ha megértettük a különbséget kis és nagylépés között, könnyen tudunk majd felépíteni kis és nagy tercet, tiszta kvartot, tiszta kvintet, anélkül is, hogy viszonyítanánk a hangközöket az egyes skálákon belül. Ebben segítségére lehet az alábbi táblázat.

Kis szekund	1 kis lépés	c-desz, d-esz, e-f, g-asz, gisz-a, stb.
Nagy szekund	1 nagy lépés	c-d, d-e, e-fisz, f-g, stb.
Kis terc	1 nagy + 1 kis lépés	c-esz, d-f, e-g, f-asz stb
Nagy terc	2 nagy lépés	c-e, d-fisz, esz-g, e-gisz, f-a
Tiszta kvart	2 nagy + 1 kis lépés	c-f, d-g, e-a, f-bé, stb
Bővített kvart	3 nagy lépés	c-fisz, d-gisz, esz-a, f-h stb
Tiszta kvint	3 nagy lépés + 1 kis lépés	c-g, d-a, e-h, f-c, cisz-gisz stb.

A zene az életnek olyan szüksége, mint a levegő.
Sokan csak akkor veszik észre, ha már nagyon hiányzik.

(Kodály Zoltán)

*Köszönöm a figyelmet,
jó tanulást kívánok
mindenkinek!*

Ha kérdésed lenne valamivel
kapcsolatban, írd a következő mail
címrre:

ilkovagabriela@gmail.com